

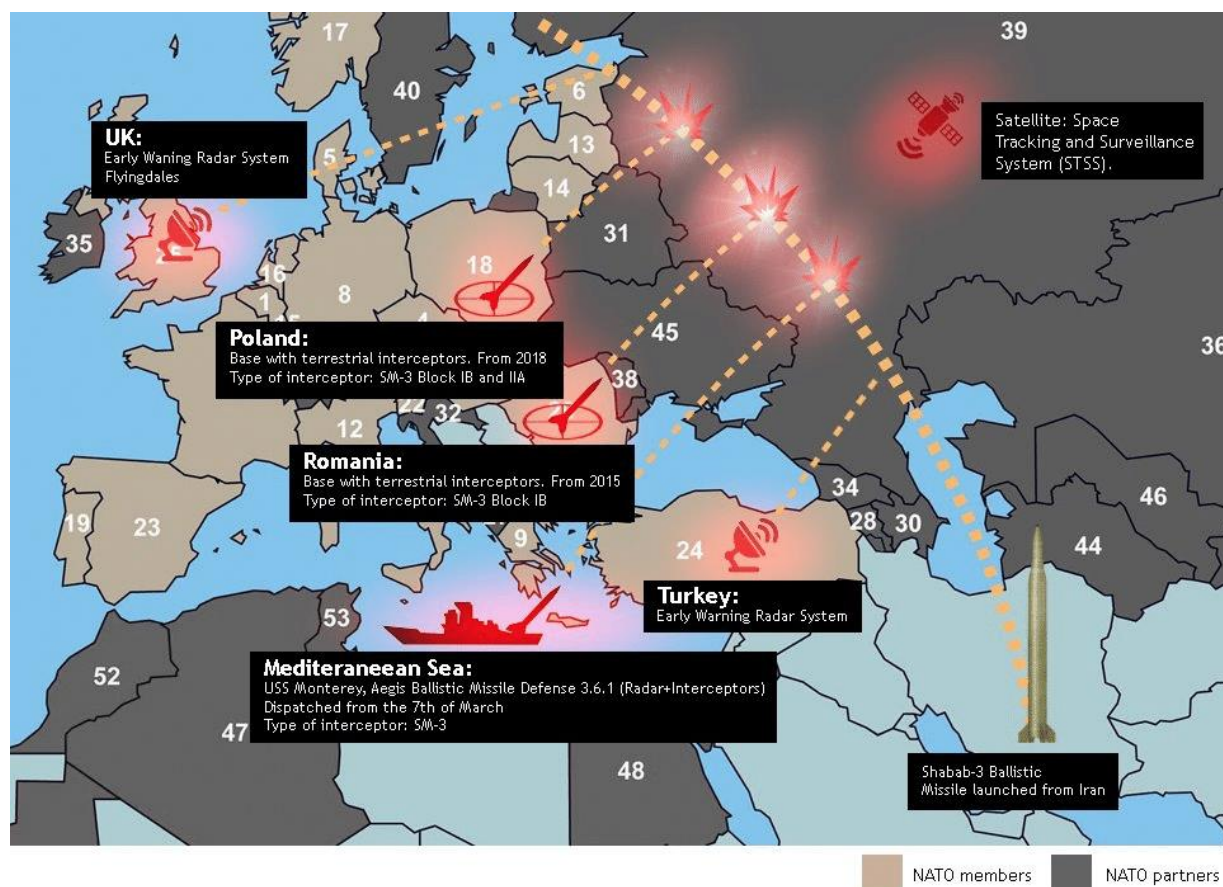
KIJKEN NAAR HET VERLEDEN IS EEN BLIK WERPEN OP DE TOEKOMST

Door: Victor A.C. Remouchamps. Luitenant-kolonel der Artillerie (b.d.)
Militair en politiek analist.

Inleiding

In de achter ons liggende jaren hebben we kunnen genieten van fraaie staaltjes geschiedenisvervalsing in de burelen van het Kremlin. Of het nu gaat over de grenzen die na de implosie van de Sovjet Unie op de kaart en in het terrein zijn getrokken, de band met buiten die grenzen levende etnische Russen of de krimp van de voormalige Sovjet bufferzone; Poetin wist de geschiedschrijving zodanig in zijn voordeel aan te passen, dat hij zijn assertieve daden tegen buurlanden kon rechtvaardigen. Het Westen bleef lang stil en kwam niet met concrete argumenten om Poetin duidelijk te maken dat het verloop van de geschiedenis er echt anders uitzag dan hij in zijn achteruitkijkspiegel meende te zien. Het was daarom een kwestie van tijd voordat Poetin op zijn inmiddels bekend geworden wijze zou gaan reageren op het afsluiten van de eerste fase van het *Missile Defense System/MDS* van de NAVO in Roemenië.

Het MDS

Vermoedelijk is het voor de geïnteresseerde lezer niet geheel duidelijk wat de werkelijke doelstelling van dit systeem is en is een korte uiteenzetting wenselijk. Volgens NAVO- en VS-functionarissen is het stelsel een beschermende paraplu tegen ballistische projectielen die

vanuit Iran en *Rogue states*¹ worden gelanceerd. Rusland en vooral Poetin bestrijden dit. In interviews verklaarde hij dat “*het stelsel deel uitmaakt van een Amerikaans plan om Rusland te omcirkelen.... het is een bedreiging voor de soevereiniteit van het Russische grondgebied...*”. Die boodschap werd in de dagen daarna hardnekkig in de oren van de Russische man en vrouw in de straat getoeterd en het is bedenkelijk dat zelfs delen van de westerse gevestigde media die uitspraken zonder enig voorbehoud in hun katernen hebben overgenomen.

De Russische achteruitkijkspiegel

Vanzelfsprekend komt Poetin weer met de bekende historische argumenten op de proppen om het gevaar van de MDS voor vaders Rusland te schilderen. Als eerste natuurlijk het *einkreisungs*-gevaar doordat het Westen historisch gezien geen mogelijkheid laat liggen om de door het Kremlin gewenste bufferzone te ontmantelen en de ‘dreiging’ (lees: militaire aanwezigheid) vanuit het Westen op te krikken. Als tweede element haalt Poetin vaak de *daad- en gevechtskracht van Rusland tijdens WO II* van stal om de gemiddelde Rus en Russin voor te spiegelen dat zelfs onder de moeilijkste omstandigheden Rusland in staat is zijn eigen boontjes te doppen.

Het is niet moeilijk vast te stellen waarom Poetin vaak teruggrijpt op de geschiedenis en waarom WO II en de Sovjet-periode zijn favoriete raamwerken vormen. Hij maakt deel uit van een autocratisch leiderschap of liever gezegd: hij is de autocratische leider van Rusland. Zo’n soort leider gedijt het beste als het volk gevoed wordt met onzekerheden of wordt geconfronteerd met een naderende crisis die hun bestaan overhoop kan gooien. Onder die omstandigheden is sterk leiderschap gewenst. Het volk wendt zich tot de leider in de hoop dat die hun problemen oplost en het doet wat de leider opdraagt zonder een spoor van twijfel. De geschiedenis heeft ook aangetoond dat autocratische leiders vaak geen lang leven is beschoren. Meestal is een autocratie gedoemd te mislukken en valt zodra (delen van) de bevolking ontdekt dat de harde werkelijkheid in strijd is met de door de leiding gefabriceerde ‘realiteit’. In Nazi-Duitsland leidde dit besef tot de generaalsputsch van 20 juni 1944 (Von Stauffenberg) en in 1990 tot de implosie van de Sovjet Unie. Dat het Kremlin kennelijk niets geleerd heeft van al deze historische voorbeelden, blijkt wel uit het feit dat staatsmedia, kranten en TV-stations de Russische bevolking blijven voeden met een door het Kremlin geconstrueerde schijnwerkelijkheid. Poetin heeft zijn achteruitkijkspiegel zo vaak opgepoetst, dat het oppervlak sleets en onregelmatig is geworden. Het beeld dat die spiegel van historische gebeurtenissen reflecteert, is aan vertekening niet ontkomen en mythevorming heeft een hoge vlucht genomen, waarbij niet valt uit te sluiten dat Poetin zelf erin is gaan geloven.

Dat lijkt zeker met de *omsingelingsparanoia* gebeurd te zijn. Rusland kan op verschillende manier benaderd worden, als toegangspoort naar het Oosten van Europa; als wisselgebied

¹ Autocratisch geregeerde landen die de mondiale stabiliteit kunnen aantasten. Die landen beperken de mensenrechten, sponseren het grensoverschrijdende extremisme dat zich bedient van terrorisme en stimuleren de proliferatie van *Weapons of Mass Destruction* (WMD). De term werd aanvankelijk vooral door de USA gebruikt, maar officieel werd daarmee in 2000 gestopt. Inmiddels gebruiken veel andere landen de term. Iran, Noord Korea, Soedan en Syrië waren en zijn in Amerikaanse ogen *Rogue States*. In de achterliggende periode heeft de Amerikaanse President Afghanistan, Cuba, Iran en Libië van de lijst geschrapt

van rondtrekkende (nomadische) minderheden en rustplaats van etnische entiteiten. Tijdelijkheid en windrichting vormen bij die functies van het Russische grondgebied de overeenkomst. Toch komt - volgens Russische geschiedkundigen - uit het Westen de grootste dreiging voor de Russische soevereiniteit en Poetin speelt daar herhaaldelijk handig op in. Rap worden in die context de voorbeelden van stal gehaald. Van de invasie door Napoleon en bondgenoten tot gevechtshandelingen gedurende WO II. Zelden wordt onderstreept dat:

- Napoleons aanval in 1812 niet alleen bedoeld was om Rusland te straffen, omdat het zich niet aan het verdrag van Tilsit² hield. Het was ook een militair antwoord van Napoleon en zijn coalitiepartners op in 1811 uitgelekte Russische plannen om de verhoudingen in een ophanden zijnde coalitie te verstoren door eerst Napoleons potentiële bondgenoot Pruisen en - wanneer dat gelukt was - vervolgens Oostenrijk aan te vallen. Bij succes zou de westgrens van het door Rusland gecontroleerde deel van Europa tot aan Frankrijk opschuiven. De Russische geschiedenisboekjes vermelden echter dat de Russische opperbevelhebber, maarschalk Kutuzov, "Napoleon steeds dieper Rusland inlokte, waar de Russen uiteindelijk in de slag bij Borodino de overwinning behaalden".³ Dat Kutuzov bij elk treffen⁴ met troepen van de coalitie, tot en met op het slagveld van Borodino, werd verslagen, is maar snel vergeten.
- De aanval van Duitsland op Rusland in 1915 een reactie was op een Russische aanval op Lemberg⁵ en het bondgenootschap met Frankrijk. Rusland dacht eenvoudig de oostelijke provincies Oost- en West-Pruisen en Saksen te kunnen innemen, omdat Duitsland in Frankrijk gebonden was.

Reeds op 23 augustus 1914 vielen de Russen als eersten aan en veroverden Lemberg. Op 26 – 31 augustus werden de Russen door een Duits tegenoffensief bij Tannenberg verslagen.

- De Duitse 22 juni 1941 invasie in "Moedertje Rusland" onder een ander gesternte plaatsvond dan in de Russische geschiedenisboeken staat beschreven. Die accentueren dat het vredelievende Rusland vanuit het westen werd aangevallen en opnieuw gedwongen was het moederland tegen een oppermachtige vijand (die dan vervolgens verpletterend verslagen werd door het Rode Leger

² Een verdrag dat ten doel had de economische macht van Engeland te breken door met het "continentale stelsel" alle uitvoer van Engelse producten naar de rest van de wereld te stoppen.

³ Het aantal "overwinningsmonumenten" bij Borodino is lachwekkend. Dat er vervolgens bijna driehonderdduizend coalitiesoldaten in Moskou rondwandelden, werd ook maar snel uit de geschiedenisboekjes gehaald.

⁴ Vitebsk, Ogrodno, Smolensk, Borodino.

⁵ Nu Lviv in Oekraïne.

tijdens de Grote Patriottische Oorlog⁶) te verdedigen. In staatsarchieven die het afgelopen jaar zijn geopenbaard, wordt een ander beeld geschetst. Bij de aanval op Polen in september 1939 kregen de Duitsers informatie van de Russen. Duitse tanks reden tijdens hun *Blitzkrieg* tegen Polen en Frankrijk op Russische benzine. Zelfs had Stalin zijn minister van Buitenlandse Zaken Molotov in de herfst van 1940 naar Berlijn gestuurd om te bezien of Rusland zich zou kunnen aansluiten bij de "As".⁷

- Na de verovering van Polen de Duitse en de Russische commandant een overwinningssparade bijwoonden, waarvan een afbeelding bewaard is gebleven. Minder bekend is, dat de Russische Militaire Inlichtingendienst, de GRU,⁸ een plan had ontwikkeld om Polen binnen te vallen. In die archieven lag een kopie van een kaart waaruit blijkt dat Rusland nog voor de Duitse inval op 22 juni 1941, had besloten Polen binnen te vallen,⁹ en al in maart 1941 offensieve bedoelingen had. De Duitse *Operatie Barbarossa* wordt sinds de jaren '60 gebruikt om de eensgezindheid van de Russen te versterken. In de officiële Russische versie van de geschiedschrijving begint¹⁰ de Tweede Wereldoorlog op 22 juni 1941 en is in mei 1945 met de val van Berlijn voorbij.¹¹
- Rusland op eigen kracht de uitdagingen op het gevechtveld heeft overwonnen. In Rusland wordt genegeerd dat de bewapening voor een belangrijk deel afkomstig was van de geallieerden. Door het "*Land Lease*" programma van de Amerikanen was 12 tot 16 % van de bewapening van hun gepantserde eenheden Amerikaans (*half-tracks*, tanks, SP artillerie), kwam 15% van hun luchtmacht uit Amerikaanse fabrieken en 32,4% van hun maritieme eenheden van Amerikaanse scheepswerven. 70% van alle transportmiddelen van het Rode Leger was Amerikaans. Amerika leverde alleen al 600 trucks om Russische Katoesja raketten te lanceren en steunden de Russen met 20.000 Studebakers (het hoofd transport middel van de Russische artillerie).

⁶ De Russen kwalificeren de Tweede Wereldoorlog als "*Velikaja Otetsjestvennaja Voina*". De Grote Patriottische Oorlog die overigens in de Russische geschiedenisboekjes pas in 1941 begint en in 1945 met de bezetting van Berlijn is geëindigd.

⁷ Het militair samenwerkingsverband tussen Duitsland, Italië en Japan.

⁸ GRU: *Glavnoje Razvedyvatelnoje Oepravlenie*

⁹ Een kopie van die kaart kwam pas in 2015 in Kiev boven water

¹⁰ De officiële start van Russische vijandelijkheden tijdens de WO II is 17 september 1939, toen Russische eenheden de grens met Polen overtrokken

¹¹ Het officiële einde van WO II is op 2 september 1945 met de capitulatie van Japan.

Studebakers met daarop Katoesja's lanceerinrichtingen op het Rode Plein, 1943

Koop een goed vlakgeslepen duurzame achteruitkijkspiegel

De spierballenretoriek van de Russische president is vooral bedoeld voor binnenlandse consumptie. Bewust vergeet Poetin de opties te vermelden, die de Russische krijgsmacht heeft om het Westen en m.n. Continentaal USA op een gelijksoortige manier pijn te kunnen doen. Opties die zich uitstrekken van het lanceren van raketten vanaf moderne nucleaire onderzeeboten vanuit de wateren rond Cuba of de Stille Oceaan, het ontplooiën van moderne TU-160 bommenwerpers die vanuit het luchtruim boven de Atlantische - en Stille Oceaan hun kruisraketten op strategische doelen kunnen afvuren, tot het ontplooiën van lange-afstandsraketsystemen om vanuit noordelijker gelegen bases in Siberië strategische doelen in de USA uit te schakelen. Bovendien verzwijgt Poetin dat het Kremlin bezig is moderne Russische ICBM's in stelling te brengen om in voorkomend geval het MDS te kunnen neutraliseren. Het huidige Russische potentieel overschaduwde de effectiviteit van de MDS in ruime mate. Kortom het lijkt er inderdaad op dat de MDS gericht is op Iran en *Rogue States*.

Hoewel de Russische commotie over de operationeelstelling van een deel van het MDS-programma hypocriet is, schetst het wel een beeld wat Europa in de nabije toekomst uit het oosten kan verwachten. In een interview voor *Russia in Global Affairs* wordt uit de teksten van Lavrov, de Russische minister van Buitenlandse Zaken, duidelijk dat Poetin zal blijven streven naar een wederzijds verdrag over de veiligheid en sociale structuur van Europa. Met zo'n verdrag in de zak krijgt Poetin in formele zin inspraak in de koers die het verenigd Europa moet varen. Wanneer dat niet gebeurt, zal Europa geen stabiliteit kennen. Of zoals Lavrov het uitdrukte

"... Gedurende de afgelopen twee eeuwen is elke poging om eenheid te brengen in Europa, zonder medewerking van Rusland, mislukt..... In 1991 hadden we een nieuw fundament moeten leggen voor de Europese veiligheidsstructuur en nu is de tijd gekomen om daar aan te werken. Alle huidige problemen tussen Europa en het Westen zijn oplosbaar. Wanneer

deze kwesties zijn opgelost, zal Rusland haar historische ambities in Europa hebben bereikt....Zonder Ruslands medewerking kan Europa alleen maar chaos kennen....

Het is voor Europa te hopen dat Poetin voor die tijd een nieuwe achteruitkijkspiegel in zijn gepantserde *Lada* heeft laten zetten.